

MAGDALENA LAZAREK

ZBIGNIEW OLKOWSKI

WSPARCIE FINANSOWE GRUP PRODUCENTÓW ROLNYCH WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA TLE KRAJU

Wprowadzenie

W Polsce funkcjonuje ponad 1,5 mln gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych. Określa się, że około 500 tys. gospodarstw wytwarza produkty i towary na rynek rolno-spożywczy. Wśród gospodarstw uznawanych za towarowe, oprócz gospodarstw specjalizujących się w produkcji konkretnego produktu lub grupy produktów, dla których można tworzyć grupy producentów rolnych¹, znaczącą rolę odgrywają gospodarstwa wielokierunkowe niewyspecjalizowane. W związku z tym w 2000 roku została uchwalona ustawa o grupach producentów rolnych i ich związkach, której podstawowym celem jest wsparcie organizacyjne łączenia się gospodarstw rolnych w grupy producentów rolnych.

Grupy producentów rolnych – podstawowe pojęcia

Jednym z istotnych czynników konkurencyjności rolnictwa o niekorzystnej strukturze obszarowej jest organizowanie się rolników i powstawanie grup producentów rolnych. Podstawowym celem w rozumieniu Ustawy o grupach producentów rolnych jest² dostosowanie produkcji rolnej do warunków rynkowych, poprawa efektywności gospodarowania, planowanie produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem jej ilości i jakości, koncentracja podaży, organizowanie sprzedaży produktów rolnych.

Termin „grupa producentów rolnych” nie oznacza konkretnej formy prawnej, lecz odnosi się do organizacji, której głównym celem jest wprowadzenie na rynek produktów wytworzonych w gospodarstwach członków tych grup. Stąd grupa producentów rolnych

¹ DzU nr 72, poz. 424, RMRiRW z dnia 9 kwietnia 2008 r. w sprawie wykazu grup produktów, dla których mogą być tworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych.

² Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw, DzU 00.88.983.

wyróżnia się własną odrębną strukturą organizacyjną oraz formą spośród innych rodzajów organizacji gospodarczych³.

Prawo polskie przewiduje cztery podstawowe formy prawne jednoczenia się producentów. Są to m. in. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie, stowarzyszenia rolnicze, zrzeszenia branżowe. Liczba wszystkich grup producentów rolnych w Polsce na dzień 31.01.2011 r., bez względu na formę prawną powstałej grupy, wynosi 638.

Proces zrzeszania się rolników w grupy producentów rolnych jest działaniem powolnym. Od początku powstania inicjatywy tworzenia grup zainteresowanie ze strony rolników było znikome, jednak lata 2007–2008 wskazują na znaczny wzrost liczby powstałych grup.

Wsparcie finansowe dla grup producentów rolnych

Wsparcia w ramach działania „Grupy producentów rolnych”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (podobnie jak w ramach PROW 2004–2006), udziela się w postaci zryczałtowanej pomocy w formie rocznych rat przez okres pierwszych pięciu lat (kolejnych 12-miesięcznych okresów prowadzenia działalności przez grupę), liczonych od dnia dokonania wpisu grupy producentów rolnych do rejestru przez marszałka województwa właściwego dla miejsca siedziby grupy. Pomoc naliczana jest na podstawie rocznej wartości netto przychodów ze sprzedaży produktów lub grup produktów wytworzonych w gospodarstwach członków grupy i wynosi⁴:

- 5%, 5%, 4%, 3% i 2% wartości produkcji sprzedanej, stanowiącej równowartość w złotych do sumy 1.000.000 euro, odpowiednio w pierwszym, drugim, trzecim, czwartym i piątym roku, albo
- 2,5%, 2,5%, 2%, 1,5% i 1,5% wartości produkcji sprzedanej, stanowiącej równowartość w złotych powyżej sumy 1.000.000 euro, odpowiednio w pierwszym, drugim, trzecim, czwartym i piątym roku.

Wysokość wsparcia za dany rok działalności grupy nie może przekroczyć:

- w pierwszym i drugim roku – 100 000 EUR;
- w trzecim roku – 80 000 EUR;
- w czwartym roku – 60 000 EUR;
- w piątym roku – 50 000 EUR.

W PROW 2007–2013⁵ na wsparcie grup producentów rolnych przewidziano 140 mln euro. Przewidywania dotyczące liczby działających grup w okresie 2007–2013 są optymistyczne, szacuje się, że około 350⁶ grup skorzysta ze wsparcia. W latach okresu przedak-

³ Informator o grupach producentów rolnych oraz producentów owoców i warzyw, M. Stolarz, K. Ślusarek, Materiały z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin 2010.

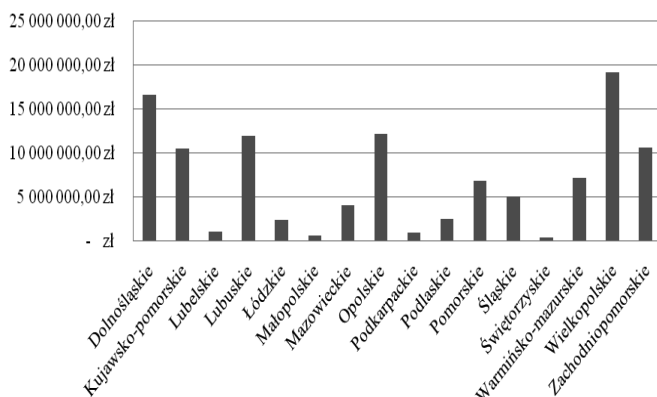
⁴ www.arimr.gov.pl.

⁵ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

⁶ Dane odnoszące się do prognozowanej liczby powstających grup producentów rolnych.

cesyjnego 2004–2006 na realizację zadania przeznaczono 6,4 mld euro. Wówczas wsparcie otrzymały 74 grupy (złożono 103 wnioski)⁷.

Rysunek 1 przedstawia dane dotyczące zrealizowanych płatności w ujęciu wartościowym, w podziale na województwa, w latach 2007–2013, zgodnie ze stanem na dzień 31.01.2011 r.

Rys. 1. Informacja o kwotach zrealizowanych płatności w ramach Działania „Grupy producentów rolnych PROW 2007–2013”

Źródło: dane uzyskane od Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Departament Działania Społecznych i Środowiskowych, stan na dzień 31.01.2011 r.

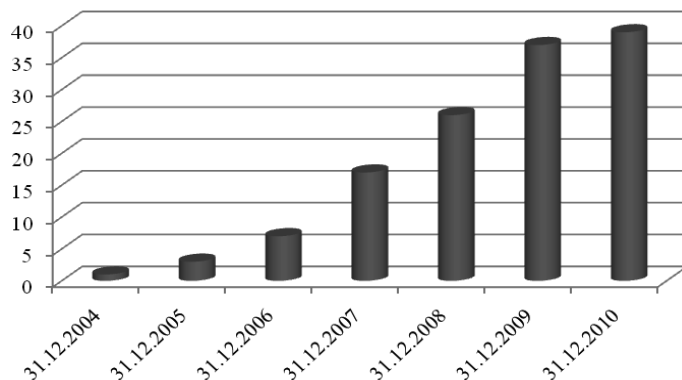
Grupy producentów rolnych województwa zachodniopomorskiego

W województwie zachodniopomorskim organizują się przede wszystkim producenci zboża i rzepaku, jednak proces ten rozpoczął się dość późno, bo dopiero na przełomie 2004 i 2005 roku. Znaczny wzrost tworzenia się grup miał tak naprawdę miejsce w latach 2007 i 2008. Zakładając obecne tempo wzrostu liczby grup, do końca 2013 roku powinno grup.

Porównując szybkość organizowania się producentów rolnych na terenie całego kraju, wyraźnie widać różnice pomiędzy województwami posiadającymi większą średnią wielkość gospodarstwa oraz większą specjalizację w produkcji rolnej od województw, gdzie średnia wielkość gospodarstwa domowego jest niewielka, jak również mniej jest gospodarstw specjalistycznych. Granica ta przebiega ukośnie: od położonego na północnym wschodzie województwa podlaskiego do położonego na południu województwa śląskiego.

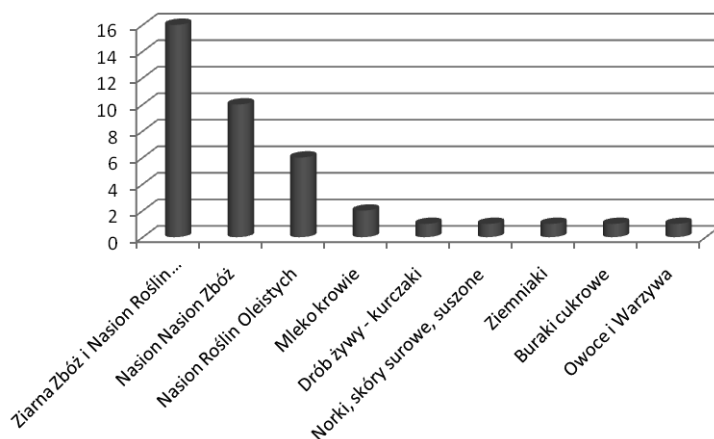
⁷ „PROWinki Tygodniowe” 2008, nr 1, MRiRW, z 4 stycznia 2008 r.

Na zachód od tej granicy tempo organizowania się rolników jest zdecydowanie większe niż na południowym wschodzie i w centrum kraju⁸.

Rys. 2. Liczba Grup producentów rolnych w województwie zachodniopomorskim w latach 2004–2010

Źródło: informacje uzyskane ze Spółdzielczego Instytutu Badawczego – Krajowa Rada Spółdzielcza.

Rys. 3. Grupy producentów rolnych w województwie zachodniopomorskim w podziale na branże

Źródło: informacje uzyskane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, Biuro Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

⁸ Raport: *Perspektywy rozwoju grup producentów rolnych do roku 2013*, Konferencja podsumowująca realizację projektu PROW 2007–2013, Promocja tworzenia grup producentów rolnych II, s. 67.

Podsumowanie

Reasumując powyższą sytuację dotyczącą możliwości pozyskiwania i wykorzystywania środków finansowych na zakładanie i funkcjonowanie grup producentów rolnych, można zauważyć kilka zależności. Po pierwsze, o większym zainteresowaniu tworzenia się grup producentów rolnych mogą stanowić takie projekty, jakie zostały zrealizowane w latach poprzednich, mające na celu uświadamianie rolnikom, iż działania oparte na lojalności i zaufaniu pozwolą na stworzenie silnie funkcjonującego podmiotu, który będzie w stanie zapewnić zbyt i odpowiednio wysoki dochód. Po drugie, przeprowadzanie bezpłatnych szkoleń, konsultacji i pomocy eksperckiej w aspekcie pozyskiwania środków finansowych na zorganizowanie grupy producentów, w szczególności pomoc w zakresie finansów i księgowości oraz przepisów prawnych i kierowania firmą. I po trzecie, bezpośredniej pomocy ze strony specjalistów w opracowaniu dokumentów do założenia podmiotów gospodarczych w celu uzyskania dofinansowania, o jakie mogą się ubiegać nowo powstałe grupy producentów rolnych z ramienia PROW 2007–2013, oraz wsparcia w kwestii wypełniania dokumentów do rejestracji grup, np. statusów, regulaminów, planów działania, wniosków.

Literatura

DzU nr 72, poz. 424, RM RiW z dnia 9 kwietnia 2008 r., w sprawie wykazu grup produktów, dla których mogą być tworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych.

Informator o grupach producentów rolnych oraz producentów owoców i warzyw, M. Stolarz, K. Ślusarek, Materiały z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin 2010.

Raport: *Perspektywy rozwoju grup producentów rolnych do roku 2013*, Konferencja podsumowująca realizację projektu PROW 2007–2013, Promocja tworzenia Grup producentów rolnych II.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

„PROWinki Tygodniowe” 2008, nr 1, MRiW, z dnia 4 stycznia 2008 r.

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw, DzU 00.88.983.

www.arimr.gov.pl.

mgr Magdalena Lazarek

Uniwersytet Szczeciński

Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług

Katedra Gospodarki Światowej i Transportu Morskiego

ks. mgr Zbigniew Olkowski

Katolicki Uniwersytet w Rużemberok

Wydział Pedagogiki

Streszczenie

Wsparcie w ramach działania „Grupy producentów rolnych”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, daje wiele możliwości na tworzenie warunków wykorzystujących potencjał rolniczy naszego kraju. Jednoczenie się gospodarstw rolnych w grupy producentów rolnych na dzień dzisiejszy jest koniecznością wynikającą z warunków, jakie określa gospodarka rynkowa. Ukazanie pozytywnych praktyk związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem owych grup uczy, jak mądrze wykorzystane środki unijne wspomagają konkurencyjność i efektywność funkcjonowania grup producentów rolnych.

FINANCIAL SUPPORT OF AGRICULTURAL PRODUCERS GROUPS IN POMARANIA REGION

Summary

Support of “Groups of agricultural producers” under the Rural Development Programme for 2007–2013 provides many opportunities for creating the conditions for using the agricultural potential of our country. At the same time the farms in the group of agricultural producers at the present day is a necessity arising from the conditions that determine the market economy. The appearance of positive practices in the establishment and operation of these groups, learn how to wisely used EU funds support the competitiveness and effectiveness of agricultural producer groups.